

ውሎች ዋስትና

የሰ/መ/ቁጥር 21355

ሐምሌ 3 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች፡- መንበረፀሐይ ታደሰ

አሰግድ ጋሻው

ሂሩት መለሠ

ተሻገር ገ/ሥላሴ

አብዱራሂም አህመድ

አመልካች፡- አንበሳ የከተማ አውቶብስ አገልግሎት ድርጅት ነገረፈጅ አቶ ፈቃደ ጉደታ ቀረቡ

ተጠሪ፡- አንበሳ ኢንሹራንስ ኩባንያ አልቀረቡም

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ

ሰጥተናል።

ፍርድ

የሰበር አቤቱታው የቀረበው የፌ/ክ/ፍ/ቤት በይግባኝ የቀረበለትን ጉዳይ ተመልክቶ ጉዳዩ በይግባኝ ተጠሪን የሚያስቀርብ አይደለም በማለት በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 337 መሠረት ይግባኝን መሠረዙ ለጉዳዩ መነሻ የሆነውን ውል ህጋዊነት በተሳሳተ መንገድ በመተርጎሙ የተነሳ በመሆኑ የተፈፀመው መሠረታዊ የህግ ስህተት ይታረምልን በሚል ነው።

የነገሩም መነሻ የአሁኑ አመልካች የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ከሚሸ ሲሆን ተጠሪ ተከሚኝ ነበር። አመልካች ያቀረበውን ክስ ተጠሪ ለመልካም ሥራ አፈፃፀም ዋስትና ግዴታ ገብቷል። ከአመልካች ጋር ውል ያደረገው በሥር ፍ/ቤት 1ኛ ተከሚኝ የነበረው በገባው ግዴታ መሠረት ውሉን ሳይፈጽም ያቋረጠ በመሆኑ ተጠሪ በመልካም ሥራ አፈፃፀም ረገድ የገባውን ግዴታ ሊፈጽም ይገባል የሚል ነው።

ተጠሪም በመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያው ክርክር ከአመልካች ጋር ውል ያደረገው ድርጅት ውል ለማድረግ የሚያስችለው ህጋዊ ሰውነት የሌለው በመሆኑ ውሉ በፍ/ብ/ሕ/ቁ 1678 መሠረት ፈራሽ ነው። ውሉ ፈራሽ ከሆነም

ይህንኑ ውል መሠረት በማድረግ የተገባው የመልካም ሥራ አፈፃፀም ዋስትና ስምምነትም ሲፈረስ ይገባል ስለሆነም ክስ የቀረበበትን ገንዘብ እንድክፍል አልገደድም በማለት ተክራክሯል።

የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ይህንኑ የግራ ቀኝን ክርክር ከተመለከተ በኋላ ተጠሪ ኢንሹራንስ ኩባንያው ከአመልካች ጋር ውል ያደረገው 1ኛ ተከሣሽ ባት ማስታወቂያ አገልግሎት ችሎታ የሌለው መሆኑን እያወቀ ዋስትና የሰጠ መሆኑን እንዲያስረዳ ታዘ ይህንን አልፈፀመም፤ ይህም 1ኛው ተከሣሽ ባት ማስታወቂያ አገልግሎት ህጋዊ ሰውነት ያልነበረው መሆኑን ያመለክታል። ውል ለመዋዋል ችሎታ የሌለው ሰው የፈፀመው ውልም ፈራሽ ነው። ሥራ አፈፃፀም ዋስትናው ምክንያት የሆነው ውል ፈራሽ ከሆነም፤ በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1923/1/ መሠረት ዋስትናውም ቀሪ ነው፣ ወይም ፈራሽ ነው በማለት ወስኗል።

ይግባኝ ሰሚው የፌ/ከ/ፍ/ቤትም የቀረበለትን የይግባኝ መዝገብ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ ቁጥር 337 መሠረት ዘግቶታል።

የሰበር አቤቱታ የቀረበውም

- የቀረበው ጉዳይ ከፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1923/2/ አንፃር መታየት ሲገባው የሥር ፍ/ቤት በወሰነው በንዑስ ቁጥር 1 የተመለከተውን መሠረት ማድረግ፤
- ተጠሪ ከ1ኛው ተከሣሽ ከባት የማስታወቂያ አገልግሎት ጋር የመልካም ሥራ አፈፃፀም ውል ሲያደርግ ህጋዊ ሰውነት ያለው መሆኑን ማረጋገጡን እያመለከተ ይህ ግንዛቤ ውስጥ አለመግባቱ፤
- ውል ከተደረገ በኋላ ህጋዊ ሰውነቱን አጥቶ ከሆነ መቼ እንዳጣ ወይም ምዝገባው መቼ እንደተሰረዘ ባልተረጋገጠበት ሁኔታ የዋስትና ግዴታው ፈራሽ ነው በሚል መወሰኑ መሠረታዊ የህግ ስህተት ተፈጽሟል በማለት እንዲታረም የሚጠይቅ ነው። በዚህም የሰበር አቤቱታ መነሻ ግራ ቀኝ ቀርበው የቃል ክርክራቸውን አሰምተዋል። በይዘቱም በሥር ፍ/ቤት ያደረጉትን ክርክር የሚያጠናክር ነው። እኛም ጉዳዩን ተመልክተናል።

እንደተመለከትነውም ተጠሪ በሥር ፍ/ቤት 1ኛ ተከሣሽ ከነበረው ከባት ማስታወቂያ ድርጅት ጋር የመልካም ሥር አፈፃፀም ዋስትና ውል ያደረገ መሆኑን ክዶ አልተከራከረም። ህጋዊ ሰውነት ከሌለው ወገን ጋር የመልካም ሥር አፈፃፀም ዋስትና ውል ማድረጉን መነሻ በማድረግም ውሉ ህጋዊ ውጤት እንደይኖረውም ስለማድረጉም አልተገለፀም እንዲሁም ፍሬ ነገሮች የሚያመለክቱት ተጠሪ የመልካም ሥራ አፈፃፀም ዋስትና ውል ከባት የማስታወቂያ አገልግሎት ጋር ባደረገበት ጊዜ ህጋዊ ሰውነት ያለው መሆኑን ያውቅ የነበረ መሆኑን ነው፤ እራሱ ላደረገው ውል ህጋዊ ሰውነት ያለው መሆኑን ተቀብሎ በመልካም ሥራ አፈፃፀም ዋስትናው ውል ምክንያት ያለበትን ግዴታ እንዲፈጽም በተጠየቀ ጊዜ ተዋዋዩ ህጋዊ ሰውነት የሌለው ወገን ነው የሚለው ክርክር ወጥነት የሌለው እርስ በእርሱ የሚጋጭ ነው።

ምናልባትም ከአመልካች ጋር ውል የፈፀመው ባት የማስተወቂያ አገልግሎት ችሎታ የለውም። ችሎታ ከሌለው ሰው ጋር ውል አድርጌያለሁ። ውል ላደርግ የቻልኩትም ውሉ በተደረገበት ጊዜ ችሎታ /ህጋዊ ሰውነት/ የሌለው መሆኑን አላውቅም ነበረ በማለት ከተከራከረ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ/258/1/ መሠረት ይህንኑ የማስረዳት ግዴታው በእራሱ በተጠሪ ላይ ሊሆን ይገባል።

የሥር ፍ/ቤት በዚህ መሠረት ክርክሩን መምራት ሲገባው ባት የማስታወቂያ አገልግሎት ህጋዊ ሰውነት ያለው መሆኑን አመልካች ያስረዳ፤ እንዲሁም መልስ ሰጭ ከባት ማስታወቂያ አገልግሎት ጋር ውል ባደረገበት ጊዜ የማስታወቂያ አገልግሎት ድርጅቱ ህጋዊ ሰውነት የሌለው መሆኑን እያወቀ ነው ያደረገው የሚለውን አመልካች ያስረዳ በማለት የማስረዳት ሽክመት ወደ አመልካች ማዘፋ ሥነ-ሥርዓታዊ ሆኖ አላገኘነውም።

በክርክሩም ሂደት ተጠሪ ከላይ የተመለከተውን ሁኔታ አላስረዳም።

ስለሆነም ባት የማስታወቂያ አገልግሎት ከአመልካች ጋር ያደረገው ውል በህግ ፊት ሊፀና የማይችል ስለመሆኑ አልተረጋገጠም እንጂ ግዴታው

የማይፀና ነው እንኳ ቢባል ዋሱ አመልካች አንበሳ ኢንሹራንስ ኩባንያ በውል አለመጽናት ምክንያት የሆነው ጉድለት ሳያውቀው ያደረገው የመልካም ሥራ አፈፃፀም ዋስትና ግዴታ መሆኑን ያላስረዳ በመሆኑ በፍ/ብ/ሕ/ቁ 1923/2/ መሠረት የገባው ዋስትና የፀና ነው ብለናል።

ው ሣ ኔ

1. የሥር ፍ/ቤቶች በሥር ፍ/ቤት 1ኛ ተከሣሽ የነበረው ባት ማስታወቂያ አገልግሎት ድርጅት ለመከሰስ የሚያስችለው ህጋዊ ሰውነት የለውም በሚል የቀረበውን የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ መሠረት በማድረግ የሰጡት ዳኝነት የተሻረ ስለሆነ የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት መዝገብ አንቀሳቅሶ በፍሬ ጉዳዩ ላይ ውሣኔ ይሰጥበት ዘንድ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 343 መሠረት መልሰናል።

2. የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት በኮ/ቁ. 10894 ሚያዝያ 22 ቀን 1996 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ እንዲሁም የፌ/ከ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. ፍ/ብ/ደ/መ/ቁ. 32599 ሰኔ 06 ቀን 1997 ዓ.ም የሰጠው ትዕዛዝ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ ተሸሯል።

መዝገቡ ተዘግቷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ነ/ዓ

የሰበር ፋይል ቁጥር 25115
ጥቅምት 5 ቀን 2000 ዓ.ም

ዳኞች:-መንበረፀሐይ ታደሰ

መስፍን ዕቁበዮናስ

ተሻገር ገ/ሥላሴ

አብዱራሂም አህመድ

ታፈሰ ይርጋ

አመልካች:- አቶ ማሞ ጉበና አልቀረቡም ከተባለ በኋላ ቀረቡ

ተጠራ:- አቶ ወርቅነህ ተክለማርያም አልቀረቡም

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ይህ ጉዳይ ለሰበር ሊቀርብ የቻለው የሰበር አመልካች (የሥር ከሣሽ) ግንቦት 28 ቀን 1998 ዓ.ም ዕፈው ባቀረቡት የሰበር ማመልከቻ መነሻነት ነው።

የጉዳዩ የሥር አመጣጥ አመልካች ለፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት በአሁኑ የሰበር ተጠሪና (የሥር 2ኛ ተከሣሽ) በሥር 1ኛ ተከሣሽ (ጉዳያቸው በሌሉበት የታየው) ላይ ያቀረቡት ክስ ከሥር 1ኛ ተከሣሽ ለነበሩት በጥቅምት 14 ቀን 1988 ዓ.ም በተፃፈ የሽያጭ ውል ላንድሮቨር መኪና ብር 14,000 (አሥራ አራት ሺህ) ሸጠው ከዚህ ውስጥ ብር 10,000 (አስር ሺህ) ተቀብለው ቀሪውን ብር 4,000 (አራት ሺህ) በጊዜ ባለመክፈላቸው ብር 5000 (አምስት ሺህ) አድርገው ለመክፈል ተጨማሪ ውል ማድረጋቸውንና ያሁኑ ተጠሪም ባልተነጣጠለ ሃላፊነት ዋስ በመሆናቸው ዋናውን ገንዘብ ከነወለዱ ከወጪና ኪሣራ ጋር እንዲከፍሉ የሚል ሲሆን ፍርድ ቤቱም ክስና ክርክሩን ከመረመረ በኋላ የሥር 1ኛ ተከሣሽ በቀረበው ክስ መሠረት እንዲከፍሉ፣ ያሁኑ ተጠሪ ግን ተራ ዋስ በመሆናቸው በርሣቸው ላይ የቀረበው ክስ በፍ/ብ/ሕ/ቁ.1939 መሠረት ተቀባይነት የለውም በማለት ወስኗል፤ ውሳኔው በፌ/ከ/ፍ/ቤትም በይግባኝ ፀንቷል።